

Viktigare lagar och förordningar inför halvårsskiftet 2022

Innehållsförteckning

Inledning	6
Information om svensk lagstiftning.....	6
Statsrådsberedningen	7
Kontakt.....	7
Arbetsmarknadsdepartementet	8
Kontakt.....	8
Abetsrätten reformeras	8
Ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd införs.....	9
Nya regler för att främja tydliga och föutsägbara arbetsvillkor.....	9
Statsbidrag införs för våldsförebyggande arbete	10
Tillfälligt statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder på skyddade boenden	10
Etableringsjobb – en helt ny modell införs för staten att stimulera anställningar för långtidsarbetslösa och nyanlända.....	11
Finansdepartementet	12
Kontakt.....	12
Nedsättning av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar ändras	12
Miljöstyrningen skärps i bonus–malus-systemet.....	13
Förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifter för 19–23 åringar under sommaren 2022.....	13
Ytterligare sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer	13
Höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt.....	14
Skattelättnad för avgift till arbetslöshetskassa	14
En mer förutsägbar byggprocess med certifierade byggprojekteringsföretag införs.....	15
Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina.....	15
Undantag från plan- och byggregler för kommunala ankomstboenden för vissa utlänningar	16
Undantag från plan- och byggregler för enkla förläggningar för vissa utlänningar.....	16
Hållbarhetsmål införs för Sjätte AP-fondens placeringsverksamhet.....	17
Utvidgad rätt till återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar.....	17
En effektivare överprövning av offentliga upphandlingar införs	17
Möjlighet att använda automatiserat beslutsfattande.....	18
Försvarsdepartementet	19
Kontakt.....	19
Förbättrade rättsliga förutsättningar för att kunna ta emot militärt stöd från andra stater	19

Antalet aktörer som Försvarets radioanstalt får ge stöd till inom informationssäkerhetsområdet utökas	19
Infrastrukturdepartementet.....	21
Kontakt	21
Skärpta miljökrav införs vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet.....	21
Fler verktyg för att komma åt vattenskoterförare som begår brott.....	22
Tydligare regler för myndigheter och offentliga företag som tillgängliggör data för vidareutnyttjande	22
Nya krav när det gäller elnätsverksamhet införs	23
Skärpta regler om utstationering av förare och sanktioner mot företag som fuskar	23
Kontaktpunkt för ärenden om tillstånd till starkströmsledningar och kortare tidsfrister för beslut införs	24
Fjärrkyle- och fjärrvärmekunder samt lägenhetsinnehavare ska kunna styra och minska sin energianvändning	24
Ny lag möjliggör säkrare och mer effektiv elektronisk kommunikation.....	25
Modernisering av järnvägslagstiftningen	25
Justitiedepartementet.....	27
Kontakt	27
Ökad kvalitet i rättsintygen	27
Stärkt konsumentskydd och modernisering av konsumenträtten.....	27
Ett särskilt brott för hedersförtryck införs.....	28
Nya regler för bland annat säkrande av elektronisk bevisning.....	28
Skärpta och förbättrade regler om arbetskraftsinvandring	29
Möjlighet till tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek införs.....	29
Ett modernare straffrättsligt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång	30
Straff för knivbrott skärps	30
Skärpt straff för gravfridsbrott	30
Den straffrättsliga terrorismlagstiftningen samlas i en lag	31
En stärkt rättsprocess för att bryta tystnadskulturen.....	31
Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande.....	32
Nytt regelverk för de som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet införs.....	32
Lättnader i tillståndsplikten för ljuddämpare	33
Effektivare bevisupptagning inom EU	33
Effektivare delgivning inom EU införs	34
Samfällighetsföreningar får själva ändra andelstalen i gemensamhetsanläggningar	34
Rätten till skadestånd för brottsoffer stärks.....	35
Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar	35
Nya uppgifter om den tilltalades ålder blir grund för resning	36

Registrering av kontantkort – förbättrad tillgång till uppgifter för brottsbekämpande myndigheter	36
Regler om utvisning på grund av brott skärps.....	37
Förbättrade förutsättningar för ett europeiskt samarbete om gränsförvaltning	37
Enskilda får rätt till grundlagsskadestånd vid överträdelser av grundläggande fri- och rättigheter enligt regeringsformen	38
Jämlika regler om föräldraskap införs i internationella situationer	39
Stärkt skydd för barn i internationella familjemål	39
Effektivare verktyg i utökningsförfarandet införs	40
Ett mer effektivt och ändamålsenligt rekonstruktionsförfarande.....	40
Hittegods i kollektivtrafiken.....	41
En ny myndighetsstruktur införs för samhällets krisberedskap och civilt försvar	41
Kulturdepartementet	42
Kontakt	42
Statligt stöd till organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer.....	42
Miljödepartementet	43
Kontakt	43
Stöd till sanering av förorenade områden	43
Tillfälliga ändringar gällande tillståndsplikt för avloppsreningsverksamhet	43
Miljösanktionsavgift införs för överträdelse av förbud mot användning av växtskyddsmedel.....	44
Näringsdepartementet	45
Kontakt	45
Stöd till drivmedelsstationer i serviceglesa landsbygder.....	45
Effektivare skydd mot växtskadegörare	45
Giltighetstid för undersökningstillstånd förlängs med ett år.....	46
Utvinning av kol, olja och naturgas förbjuds och reglerna för utvinning i alunskiffer skärps	46
Brott mot djur – skärpta straff och ett mer effektivt sanktionssystem	47
Stöd till företag och statliga myndigheter med anledning av brexit.....	47
Socialdepartementet	49
Kontakt	49
Vårdcentraler ska väljas genom listning.....	49
Avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan	49
En fast omsorgskontakt införs i hemtjänsten.....	50
Förutsättningarna för organdonation förtydligas	50
Lex lilla hjärtat – lagändringar för att säkerställa barns bästa när vård enligt LVU upphör	51

Ett upphandlat fondtorg för premiepensionen införs och en ny myndighet inrättas	51
Garantipensionen höjs	52
Bostadstillägget höjs för pensionärer	52
Höjt minimibelopp för fastställande av avgifter enligt socialtjänstlagen	53
Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader	53
Utbildningsdepartementet	54
Kontakt	54
Ökade möjligheter att stänga skolor med allvarliga brister införs	54
Åtgärder för att fler barn ska delta i förskola	55
Mer tid till lärande genom att extra studietid och utökad lovskola införs	55
Ett nytt offentligt omställningsstudiestöd införs i syfte att stärka arbetstagares ställning på arbetsmarknaden	56
En sammanhållen utbildning för att stärka nyanländas etablering	56
Fristående skolor ska kunna ge elever som varit bosatta i landet kort tid företräde framför övriga sökande	57
Högre kvalitet i lärarutbildningarna	58
En sammantagen bedömning införs vid betygssättning	58
Tydligare regler för resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd	58
Åtgärder för att förbättra skolans arbete med trygghet och studiero	59
Ansvar för genomförande av högskoleprovet överförs permanent till Universitets- och högskolerådet	60
Fler kan erbjudas folkbildningsinsatsen Svenska från dag 1	60
Utrikesdepartementet	61
Kontakt	61
En mer enhetlig och effektiv marknadskontroll av varor och produkter införs	61
Förstärkt kontroll av produkter med dubbla användningsområden	62
Regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om återkallelse av vissa uppehållstillstånd	62
Regeringen ges rätt att meddela föreskrifter om tullfrihet	63

Inledning

Den här sammanställningen innehåller ett urval av de lagar och förordningar som träder i kraft under första halvåret 2022 eller en tid därefter, såväl nya lagar och förordningar som ändringar i befintliga.

Lagar och förordningar anger spelreglerna för vårt samhälle. En ny lag blir till genom att regeringen lämnar ett förslag, en proposition, till riksdagen. Efter att något av riksdagens utskott har bearbetat propositionen fattar riksdagen beslut om den nya lagen. Därefter utfärdar regeringen lagen, vilket innebär att den publiceras och blir känd. En ny förordning kan regeringen själv besluta om utan att lägga fram den för riksdagen.

Både lagar och förordningar publiceras i Svensk författningssamling (SFS). SFS publiceras elektroniskt på webbplatsen www.svenskforfattningssamling.se. Varje lag och förordning har ett unikt nummer i SFS.

Om du vill veta mer om propositioner, lagar och förordningar hittar du information på www.lagrummet.se. Lagrummet är en gemensam webbplats för den offentliga förvaltningens rättsinformation och innehåller länkar till rättsinformation hos regering, riksdag, domstolar och statliga myndigheter.

Lagstiftningsprocessen finns beskriven under rubriken ”Så styrs Sverige” på www.regeringen.se.

Den här sammanställningen kan laddas ner på www.regeringen.se. Vid publicering har vissa lagar ännu inte hunnit få några SFS-nummer. Det gäller nummer som slutar på ”000” (till exempel 2020:000).

Information om svensk lagstiftning

Lagrummet: www.lagrummet.se

Regeringens och Regeringskansliets webbplats: www.regeringen.se

Regeringskansliets rättsdatabaser: <http://rkrattsbaser.gov.se>

Sveriges riksdags webbplats: www.riksdagen.se

Statsrådsberedningen

Statsrådsberedningen ansvarar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet samt för att samordna den svenska EU-politiken.

Kontakt

Presskontakter hos statsminister Magdalena Andersson:

Pressekreterare Darina Agha

Tfn 073-592 85 48

Pressekreterare Johan Ekström:

Tfn 073-086 32 01

Presskontakt hos EU-minister Hans Dahlgren:

Pressekreterare Victoria Frisk Garcia

Tfn 073-047 23 12

Till halvårsskiftet 2022 träder inga lagar i kraft inom Statsrådsberedningens ansvarsområden.

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsdepartementet ansvarar för frågor och ärenden som rör arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Departementet ansvarar också för arbetet för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män och mänskliga rättigheter på nationell nivå. Dessutom ansvarar departementet för arbetet mot rasism och diskriminering samt för att stärka hbtqi-personers (homosexuella, bisexuella, transpersoner, queer och intersexpersoner) rättigheter.

Kontakt

Presskontakt hos arbetsmarknads- och jämställdhetsminister Eva Nordmark:
Pressekreterare Yasmin Hussein
Tfn 073-076 73 27

Presskontakt hos bostadsminister och biträdande arbetsmarknadsminister Johan Danielsson:
Pressekreterare Tora Heckscher
Tfn 073-0935083

Abetsrätten reformeras

Ändringar: Lag (1982:80) om anställningsskydd, lag (2012:854) om uthyrning av arbetstagare m.fl.

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:176 Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden

SFS: 2022:835–2022:848

Ikraftträdande: 30 juni 2022 (tillämpas från 1 oktober 2022)

Ändringarna innebär bland annat ökade möjligheter till kollektivavtalsavvikelser från lagen om anställningsskydd, att en anställning som utgångspunkt gäller på heltid och att särskild visstidsanställning införs.

Vidare innebär ändringarna att uppsägning från arbetsgivaren ska grunda sig på sakliga skäl och att en anställning inte består vid tvist om giltigheten av uppsägning eller avskedande. Tre arbetstagare får undantas från turordningen, turordningsregler och rätt till omställningstid vid omreglering till lägre sysselsättningsgrad införs. Slutligen ska kundföretag i vissa fall erbjuda inhyrda arbetstagare tillsvidareanställning eller betala ersättning.

Lagändringarna är en av tre delar i omställningspaketet för långsiktigt förbättrad flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden.

Ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd införs

Ny lag: Lag (2022:000) om grundläggande omställnings- och kompetensstöd

Ny förordning: Förordning (2022:000) om grundläggande omställnings- och kompetensstöd och förordning (2022:000) om ikraftträdande av lagen om grundläggande omställnings- och kompetensstöd

Ändringar: Förordning (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet och förordning (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:176 Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden

SFS: 2022:850–2022:854

Ikraftträdande: 30 juni och 1 oktober 2022

Enskilda personer som inte omfattas av kollektivavtal ska kunna få ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd genom staten. Det offentliga stödet lämnas i form av rådgivning, vägledning och förstärkt stöd.

Det införs även en statlig ersättning till arbetsgivare som finansierar registrerade omställningsorganisationer som tillhandahåller grundläggande omställnings- och kompetensstöd som väsentligen motsvarar det offentliga stödet. Kammarkollegiet ansvarar för det grundläggande omställnings- och kompetensstödet.

Det grundläggande omställnings- och kompetensstödet syftar till att stärka enskilda personers framtida ställning på den svenska arbetsmarknaden. Den nya lagen är en av tre delar i omställningspaketet för långsiktigt förbättrad flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden.

Nya regler för att främja tydliga och föutsägbara arbetsvillkor

Ändringar: Lag (1982:80) om anställningsskydd med flera lagar

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:151 Genomförande av arbetsvillkorsdirektivet

SFS: 2022:448

Ikraftträdande: 29 juni 2022

Arbetsgivarens skyldighet att lämna information till arbetstagare i början av ett anställningsförhållande utökas. Ändringarna innebär även bland annat att en arbetstagare som huvudregel under sin anställning får ha en annan anställning och att en arbetsgivare ska lämna ett skriftligt svar om en arbetstagare begär en annan anställningsform eller en högre sysselsättningsgrad. Ändringarna görs för att genomföra EU:s arbetsvillkorsdirektiv (2019/1152/EU).

Statsbidrag införs för våldsförebyggande arbete

Ny förordning: Förordning om statsbidrag för visst våldsförebyggande arbete

SFS: 2022:722

Ikraftträdande: 1 september 2022

Ett nytt statsbidrag inrättas i syfte att stärka det våldsförebyggande arbetet och främja utvecklingen av evidensbaserade insatser. Med våld avses mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Bidraget riktar sig till ideella organisationer, kommuner och regioner och fördelas efter ansökan av Jämställdhetsmyndigheten.

Tillfälligt statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder på skyddade boenden

Ny förordning: Förordning (2022:291) om tillfälligt statsbidrag till ideella organisationer för kvalitetshöjande åtgärder på skyddade boenden

SFS: 2022:291

Ikraftträdande: 1 juni 2022

Regeringen har i budgetpropositionen för 2022 aviserat en reform där skyddat boende regleras som en ny placeringsform enligt socialtjänstlagen (2001:453) och även blir tillståndspliktigt och förenat med kvalitetskrav. För att skapa förutsättningar för ideella organisationer som driver skyddade boenden att kunna möta de kommande kvalitetskraven inrättas ett nytt tillfälligt statsbidrag i syfte att stödja organisationerna att genom tillfälliga åtgärder utveckla kvaliteten i verksamheten. Statsbidraget fördelas efter ansökan av Socialstyrelsen.

Etableringsjobb – en helt ny modell införs för staten att stimulera anställningar för långtidsarbetslösa och nyanlända

Ny förordning: Förordning om statlig ersättning för arbete i etableringsjobb

SFS: 2022:807

Ikraftträdande: 1 september 2022

Etableringsjobb skiljer sig från dagens befintliga subventionerade anställningar på så sätt att staten betalar en ersättning direkt till individen. Detta istället för att arbetsgivaren betalar hela lönen till arbetstagaren och sedan får ersättning för en del av den från staten.

Etableringsjobb är en helt ny modell för staten att stimulera anställningar för långtidsarbetslösa och nyanlända. Den bygger på ett förslag från LO, Unionen och Svenskt Näringsliv.

Finansdepartementet

Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad, kommuner och regioner, upphandling, bostäder och samhällsplanering samt konsumentlagstiftning.

Kontakt

Presskontakter hos finansminister Mikael Damberg:

Pressekreterare Mirjam Kontio

Tfn 073-074 05 57

Pressekreterare Per Strängberg

Tfn 073-093 90 56

Presskontakt hos finansmarknadsminister Max Elger:

Pressekreterare Simon Sätherberg

Tfn 073-086 23 07

Presskontakt hos civilminister Ida Karkiainen:

Pressekreterare Jonas Lannering

Tfn 073-057 23 36

Nedsättning av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar ändras

Ändring: Lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:173 Ändrad nedsättning av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar

SFS: 2022:479

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Lagändringen innebär att nedsättningen av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar ändras. Nybilspriset vid beräkningen av förmånsvärdet sätts ned med ett fast schabloniserat belopp som utgår från bilens miljöteknik, istället för att utgå från nybilspriset för närmast jämförbara konventionella bil. Nedsättningens storlek baseras huvudsakligen på den genomsnittliga nedsättning som görs i dag för respektive fordonstyp och uppgår till 350 000 kronor för elbilar och vätgasbilar, 140 000 kronor för laddhybrider och 100 000 kronor för gasbilar.

Nedsättningsbeloppets storlek får dock inte överstiga 50 procent av bilens nybilpris. Ändringen gäller för bilar som blir skattepliktiga enligt vägtrafikskattelagen (2006:227) för första gången från och med 1 juli 2022.

Miljöstyrningen skärps i bonus–malus-systemet

Ändring: Lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:91 Skärpt miljöstyrning i bonus–malus-systemet

SFS: 2022:349

Ikraftträdande: 1 juni 2022

Regeringen har i budgetpropositionen för 2022 bedömt att miljöstyrningen i det så kallade bonus–malus-systemet bör skärpas. Den nedre gränsen för när det förhöjda koldioxidbeloppet tas ut sänks därför från 90 till 75 gram koldioxid per kilometer och gränsen för när den högre nivån på det förhöjda koldioxidbeloppet tas ut sänks från 130 till 125 gram per kilometer.

Förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifter för 19–23 åringar under sommaren 2022

Ändring: Lag om ändring i lagen (2021:55) om särskild beräkning av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift för personer som vid årets ingång fyllt 18 men inte 23 år

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:97 Förstärkt nedsättning av arbetsgivaravgifter för 19–23 åringar under sommaren 2022

SFS: 2022:240

Ikraftträdande: 1 juni 2022

Lagändringen utgör en tillfällig förstärkning av nedsättningen av arbetsgivaravgifter för personer som vid årets ingång har fyllt 18 men inte 23 år. Förstärkningen av nedsättningen innebär att endast ålderspensionsavgiften på 10,21 procent ska betalas för ersättning som utges under juni, juli och augusti 2022.

Ytterligare sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer

Ändring: Lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:96 Ytterligare sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer

SFS: 2022:413

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Mervärdesskatten för reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne sänks från tolv procent till sex procent. Syftet är att förstärka de befintliga incitamenten i mervärdesskattesystemet för att få fler att laga och ändra redan tillverkade varor i stället för att köpa nytt.

Höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt

Ändring: Lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:110 Höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt

SFS: 2022:404

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Omsättningsgränsen för befrielse från mervärdesskatt höjs från dagens 30 000 kronor till 80 000 kronor per beskattningsår. Det innebär att företag med en omsättning på högst 80 000 kronor inte längre behöver vara registrerade till och deklarerat mervärdesskatt. Syftet är att förenkla för mindre företag och andra aktörer med liten verksamhet.

Skattelättnad för avgift till arbetslöshetskassa

Ändringar: Lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) och lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:126 Skattereduktion för avgift till arbetslöshetskassa

SFS: 2022:445, 2022:446

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Den nya skattelättnaden för avgift till arbetslöshetskassa innebär att 25 procent av den avgift som en medlem under året har betalat till en svensk arbetslöshetskassa ger rätt till en avräkning mot den beräknade skatten. I underlaget för skattereduktion ska efter begäran även avgift till en utländsk arbetslöshetskassa medräknas.

Arbetslöshetskassorna ska lämna kontrolluppgift till Skatteverket om betald avgift till arbetslöshetskassa. Om avgift betalats till en utländsk arbetslöshetskassa ska dock medlemmen själv lämna uppgift om betald avgift i inkomstdeklarationen. De nya bestämmelserna träder i kraft 1 juli 2022 och tillämpas på avgifter som betalas efter 30 juni 2022.

En mer förutsägbar byggprocess med certifierade byggprojekteringsföretag införs

Ändringar: Plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:212 Certifierade byggprojekteringsföretag – en mer förutsägbar byggprocess

SFS: 2022:000 och 2022:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Ändringen innebär att certifierat byggprojekteringsföretag införs som en ny aktör i plan- och bygglagen. Ett sådant företag ska kunna bedöma utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt tekniska egenskapskrav vid nybyggnad av vissa bostadshus och vara certifierat för ändamålet.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag används vid projekteringen av vissa bostadshus ska byggnadsnämnden inte pröva de krav som omfattas av certifieringen inför beslut om bygglov och startbesked.

Ändringen syftar till att öka förutsägbarheten och effektiviteten i byggprocessen samt underlätta repeterbara processer för de byggherrar som använder ett certifierat byggprojekteringsföretag.

Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina

Ändring: Plan- och bygglagen (2010:900).

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:211 Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina

SFS: 2022:296

Ikraftträdande: 2 maj 2022

Ändringen innebär att regeringen ska kunna bestämma om att göra undantag från plan- och bygglagen för att snabbt kunna anordna boenden vid en särskilt omfattande tillströmning av asylsökande. Ändringen omfattar även boenden för personer som ansöker om eller har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller efter tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda här i landet.

Ändringen genomförs mot bakgrund av Rysslands invasion av Ukraina, som innebär en omfattande tillströmning av personer som fördrivits från Ukraina

och som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt EU:s så kallade massflyktsdirektiv.

Undantag från plan- och byggregler för kommunala ankomstboenden för vissa utlänningar

Ny förordning: Förordning om undantag från plan- och byggregler för kommunala ankomstboenden för vissa utlänningar

SFS: 2022:297

Ikraftträdande: 2 maj 2022

Ankomstboenden för personer som avser att ansöka om asyl eller om uppehållstillstånd med tillfälligt skydd undantas från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338). Undantagen omfattar bland annat kraven på bygglov och marklov, kraven på anmälan, undantag från kraven på hänsyn till vissa allmänna intressen i 2 kap. plan- och bygglagen samt undantag från utformnings- och egenskapskraven på byggnadsverk. Förordningen upphör att gälla vid utgången av 2024.

Undantag från plan- och byggregler för enkla förläggningar för vissa utlänningar

Ny förordning: Förordning om undantag från plan- och byggregler för enkla förläggningar för vissa utlänningar

SFS: 2022:298

Ikraftträdande: 2 maj 2022

Enkla förläggningar för vissa utlänningar undantas från vissa bestämmelser i plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338). Med enkla förläggningar menas byggnadsverk vars konstruktion är av så enkelt slag att de kan flyttas eller rivas med förhållandevis enkla åtgärder och som under en begränsad tid ska användas som en sådan förläggning som avses i 2 § första stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Undantagen omfattar bland annat kraven på bygglov och marklov, kraven på anmälan, undantag från kraven på hänsyn till vissa allmänna intressen i 2 kap. plan- och bygglagen samt undantag från utformnings- och egenskapskraven på byggnadsverk. Förordningen upphör att gälla vid utgången av 2024.

Hållbarhetsmål införs för Sjätte AP-fondens placeringsverksamhet

Ändringar: Lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden och lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:146 Ett nytt mål för Sjätte AP-fondens placeringsverksamhet

SFS: 2022:787, 2022:786

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Genom lagändringarna införs ett hållbarhetsmål för Sjätte AP-fondens placeringsverksamhet. Målet innebär att fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Särskild vikt ska fästas vid hur en hållbar utveckling kan uppnås utan att det påverkar det övergripande målet för fondens placeringsverksamhet.

Det nya målet är detsamma som sedan 1 januari 2019 gäller för Första–Fjärde AP-fonderna. En annan ändring är att Första, Andra, Tredje, Fjärde och Sjätte AP-fonderna ska samverka kring redovisningen av hur målen om föredömlig förvaltning har uppnåtts.

Utvidgad rätt till återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar

Ändringar: Försäkringsavtalslagen (2005:104), försäkringsrörelselagen (2010:2043), årsredovisningslagen (1995:1554) och lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:74 En utvidgad rätt till återköp och flytt av fond- och depåförsäkringar

SFS: 2022:643, 2022:644, 2022:645 och 2022:646

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Rätten till återköp och flytt av individuella livförsäkringar där försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade bär placeringsrisken, det vill säga fond- och depåförsäkringar, utvidgas. Ändringarna innebär att rätten till återköp och flytt gäller oavsett när ett fond- och depåförsäkringsavtal har ingåtts. Tidigare har återköp och flytt endast varit möjliga för avtal som ingåtts efter 1 juli 2007. De avgifter som får tas ut för återköp och flytt ska vara desamma som sedan tidigare gällt för sådana försäkringsavtal som ingåtts efter 1 juli 2007.

En effektivare överprövning av offentliga upphandlingar införs

Ändringar: Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2011:1029) om

upphandling på försvars- och säkerhetsområdet och lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:120 En effektivare överprövning av offentliga upphandlingar

SFS: 2022:778, 2022:779, 2022:781 och 2022:780

Ikraftträdande: 1 juli 2022

I mål om offentlig upphandling införs dels ett skyndsamhetskrav och dels så kallade preklusionsfrister, som innebär att parternas möjligheter att efter en viss tidpunkt i domstol åberopa nya fel och brister i upphandlingen, begränsas i både förvaltningsrätten och kammarrätten,

Ett skyndsamhetskrav införs även i mål om att lämna ut kontrakt enligt upphandlingslagstiftningen. Vidare kortas tidsfristen för att ansöka om överprövning av ett icke-direktivstyrt avtals giltighet från sex månader till 30 dagar i det fall myndigheten har efterannonserat resultatet av upphandlingen.

Även fristen för att väcka talan om skadestånd vid fel och brister i en upphandling ändras för att överensstämma med EU-rätten. Slutligen införs tidsgränser på fem och tre år vid beslut om uteslutning av en leverantör på grund av brott respektive missförhållanden i övrigt.

Möjlighet att använda automatiserat beslutsfattande

Ny lag: Lag om proportionella val i kommuner och regioner

Ändringar: Kommunallagen (2017:725) samt ett antal följdändringar

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:125 Val och beslut i kommuner och regioner

SFS: 2022:630–638

Ikraftträdande: 1 juli 2022

I kommunallagen införs regler som ger kommuner och regioner möjlighet att använda sig av automatiserat beslutsfattande i vissa typer av ärende och under förutsättning att det inte strider mot annan lagstiftning.

En ny lag om proportionella val i kommuner och regioner införs som bland annat innebär att det inte längre kommer vara möjligt för partier att tjäna platser genom att använda andra partiets gruppbezeichnung utan att det finns ett äkta samarbete. Reglerna om fyllnadsval när en ledamot av en nämnd som valts proportionellt avgår ändras, så att en sådan ledamot så långt som det är möjligt ska ersättas av någon från samma parti.

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet ansvarar för frågor om landets försvar, totalförsvaret, internationellt försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete, försvarsunderrättelseverksamhet, internationella insatser samt folkrätt vid väpnad konflikt.

Kontakt

Presskontakt hos försvarsminister Peter Hultqvist:

Pressekreterare Toni Eriksson

Tfn 073-072 83 16

Pressekreterare Ulrika Langels

Tfn 072-210 13 89

Förbättrade rättsliga förutsättningar för att kunna ta emot militärt stöd från andra stater

Ändringar: Lagen (2020:782) om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland, skyddslagen (2010:305), luftfartslagen (2010:500) och vissa förordningsändringar

Beslutsunderlag: Prop. 2020/21:246 Förbättrade rättsliga förutsättningar för att kunna ta emot militärt stöd från andra stater

SFS: 2022:430

Ikraftträdande: 19 maj 2022

Ändringarna i lagen om operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland möjliggör för regeringen att besluta om att begära operativt militärt stöd i form av militära styrkor från stater som är medlemmar i EU eller i Nato. Detta för att de i enlighet med internationell rätt ska möta ett väpnat angrepp mot Sverige eller hindra kränkningar av svenskt territorium i fred eller under krig mellan främmande stater. Lagen byter även namn till lag om operativt militärt stöd. Övriga ändringar skapar bättre förutsättningar för utländska styrkor att kunna lämna stöd enligt lagen.

Antalet aktörer som Försvarets radioanstalt får ge stöd till inom informationssäkerhetsområdet utökas

Ändring: Förordningen (2007:937) med instruktion för Försvarets radioanstalt

Beslutsunderlag: Försvarets radioanstalts hemställan (Fö2021/00758)

SFS: 2022:776

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Ändringen innebär att Försvarets radioanstalt, utöver att lämna stöd till statliga myndigheter och statligt ägda bolag, även får lämna stöd till enskilda verksamhetsutövare som inte utgör statligt ägda bolag och som hanterar information som bedöms vara känslig från sårbarhetssynpunkt eller i ett säkerhets- eller försvarspolitiskt avseende. Ändringen syftar till att upprätthålla ett starkt säkerhetsskydd för de mest skyddsvärda verksamheterna och i förlängningen höja den nationella förmågan att stå emot antagonistiska cyberangrepp.

Infrastrukturdepartementet

Infrastrukturdepartementet ansvarar för frågor som rör transporter och infrastruktur, digitalisering och it, postfrågor samt energifrågor.

Kontakt

Presskontakt hos infrastrukturminister Tomas Eneroth:

Pressekreterare Jennie Zetterström

Tfn 073-053 92 70

Presskontakt hos energi- och digitaliseringsminister Khashayar Farmanbar:

Pressekreterare Amalia Pedersen

Tfn 073-043 78 85

Skärpta miljökrav införs vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet

Ändringar: Lagen (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster och lagen (2010:1065) om kollektivtrafik

Ny förordning: Förordning om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa tjänster inom vägtransportområdet

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:187 Genomförande av ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster och promemorian med samma namn som utarbetats i Infrastrukturdepartementet hösten 2021

SFS: 2022:313–315

Ikraftträdande: 1 juni 2022

Ändringarna innebär att de avtal som tilldelas efter upphandling ska uppfylla krav på en minsta andel miljöanpassade fordon, så kallade minimimål.

Lagen gäller vid upphandling enligt lagen om offentlig upphandling eller lagen om upphandling inom försörjningssektorerna och endast upphandlingar över de så kallade tröskelvärdena. Lagen gäller om upphandlingen avser köp, leasing, hyra eller hyrköp av bilar eller kollektivtrafik på väg, passagerartransporter på väg för särskilda ändamål, icke-reguljära passagerartransporter, sophämtning, posttransporter på väg, pakettransporter, postutdelning och paketutlämning.

Ändringarna innebär att ett EU-direktiv om att främja och stimulera marknaden för rena och energieffektiva fordon samt att förbättra

transportsektorns bidrag till Europeiska unionens miljö-, klimat- och energipolitik genomförs.

Fler verktyg för att komma åt vattenskoterförare som begår brott

Ändringar: Lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter och förordningen (2021:628) om förarbevis för vattenskoter

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:143 Omhändertagande och återkallelse av förarbevis för vattenskoter

SFS: 2022:288 och 2022:299

Ikraftträdande: 15 maj 2022

Från och med 1 maj 2022 krävs förarbevis för att få framföra vattenskoter. Ett förarbevis för vattenskoter ska återkallas om föraren har begått vissa brott. Det krävs då att brottet har konstaterats genom ett lagakraftvunnet avgörande. Ändringarna innebär att Polismyndigheten och Kustbevakningen får omhänderta förarbeviset vid exempelvis en kontroll, om det är sannolikt att föraren kommer att få förarbeviset återkallat slutligt. Det införs också en möjlighet för Transportstyrelsen att återkalla förarbeviset tills vidare i avvaktan på ett slutligt avgörande i frågan.

Tydligare regler för myndigheter och offentliga företag som tillgängliggör data för vidareutnyttjande

Ny lag: Lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:225 Den offentliga sektorns tillgängliggörande av data

SFS: 2022:818

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Den som har rätt att få tillgång till data från en myndighet eller ett offentligt företag ska kunna få dessa tillgängliggjorda i ett format som lämpar sig för vidareutnyttjande, exempelvis ett öppet och maskinläsbart format. Lagen innehåller ett tak för vilka avgifter som en myndighet eller ett offentligt företag får ta ut för att göra data tillgängliga för vidareutnyttjande.

Av lagen framgår när det är tillåtet för en myndighet eller ett offentligt företag att ange villkor för vidareutnyttjande eller ge någon exklusiv rätt att vidareutnyttja viss data. Lagen genomför det så kallade öppna data-direktivet (EU) 2019/1024.

Nya krav när det gäller elnätsverksamhet införs

Ändringar: Ellagen (1997:857) med flera lagar och förordningar

Ny förordning: Förordning (2022:585) om elnätsverksamhet

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:153 Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller nätverksamhet

SFS: 2022:585–592 och 596–601

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Det införs nya krav när det gäller elnätsverksamhet, bland annat i fråga om tillåten verksamhet för elnätsföretag, nätutvecklingsplaner, innehav av laddningspunkter för elfordon samt av energilagringsanläggningar och anslutning till elnätet. En stor del av författningsändringarna har sin bakgrund i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU. Dessutom införs nya föreskrifter som inte har sin bakgrund i direktivet, till exempel nya lättnader för mikroproduktion av el.

Skärpta regler om utstationering av förare och sanktioner mot företag som fuskar

Ändring: Lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare

Ny förordning: Förordning (2022:469) om utstationering av förare inom vägtransportområdet

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:166 Genomförande av mobilitetspaketet

SFS: 2022:462 och 2022:469

Ikraftträdande: 15 juni 2022

De nya reglerna tydliggör att svenska löner och villkor ska gälla när förare från andra länder utför transporter i Sverige. Det klargörs bland annat att utstationering föreligger när förare kör inrikestransporter i Sverige för utlandsetablerade transportföretag. Utstationering av förare ska anmälas till Arbetsmiljöverket, genom en särskild deklARATION. Syftet med reglerna är att skapa förutsättningar för sund konkurrens på yrkestrafikområdet.

För att underlätta kontroller av att reglerna följs ska deklARATIONEN visas upp vid en vägkontroll. I annat fall ska transportföretaget betala en sanktionsavgift. Vidare föreslås ett straffrättsligt ansvar för en beställare av en transport om transporten utförs av ett utlandsetablerat transportföretag med en utstationerad förare utan att en deklARATION lämnats in.

Kontaktpunkt för ärenden om tillstånd till starkströmsledningar och kortare tidsfrister för beslut införs

Ändringar: Förordningen (2021:808) om nätkoncession och förordningen (2021:757) om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi

Beslutsunderlag: Tillkännagivande från riksdagen (bet. 2020/21:NU27 punkt 4, rskr. 2020/21:394)

SFS: 2022:662-663

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Energimyndigheten ansvarar för en digital kontaktpunkt för vägledning och information i ärenden om tillstånd till produktion av förnybar energi.

Ändringen innebär att detta också ska omfatta ärenden om tillstånd för att bygga eller använda starkströmsledningar (nätkoncession). Samtidigt kortas tidsfristen för beslut i ärenden om meddelande av nätkoncession från tre år till två år för ärenden som prövas av Energimarknadsinspektionen, och från fem år till fyra år för ärenden som prövas av regeringen.

Fjärrkyle- och fjärrvärmekunder samt lägenhetsinnehavare ska kunna styra och minska sin energianvändning

Nya lagar: Fjärrkylelag (2022:332) och lag (2022:333) om energimätning i byggnader

Nya förordningar: Fjärrkyleförordning (2022:335) och förordning (2022:336) om energimätning i byggnader

Ändringar: Fjärrvärmelagen (2008:263) och fjärrvärmeförordningen (2008:526)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:124 Genomförande av ändringar i energieffektiviseringsdirektivet om värme, kyla och tappvarmvatten för hushållsbruk

SFS: 2022:332–337

Ikraftträdande: 1 juni 2022

Reglerna införs för att fjärrkyle- och fjärrvärmekunder samt lägenhetsinnehavare ska kunna styra och minska sin energianvändning. I det nya regelverket för fjärrkyla införs krav på mätning och fakturering av fjärrkyla. Det införs även krav på fjärrkyleföretag att tillhandahålla faktureringsinformation och information om energianvändning. Motsvarande bestämmelser för fjärrvärmeföretag införs i regelverket för fjärrvärme.

I regelverket för energimätning i byggnader införs krav på mätning av användningen av tappvarmvatten för hushållsbruk på lägenhetsnivå i nya flerbostadshus. Den som äger en byggnad där system för individuell mätning har installerats ska säkerställa att lägenhetsinnehavare får faktureringsinformation och information om energianvändning. Reglerna är en följd av ett EU-direktiv.

Ny lag möjliggör säkrare och mer effektiv elektronisk kommunikation

Nya lagar: Lag (2022:482) om elektronisk kommunikation och lag (2022:483) om införande av lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

Ny förordning: Förordning (2022:511) om elektronisk kommunikation

Ändringar: Rättegångsbalken med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:136 Genomförande av direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation

SFS: 2022:482-523

Ikraftträdande: 3 juni 2022

Den nya lagen medför bland annat att nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas av vissa regler i lagen. Vidare stärks skyddet för slutanvändare genom regler om bland annat information som ska lämnas innan ett avtal ingås samt regler om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och paketerbjudanden. Sanktionsavgifter införs för vissa överträdelse av lagen.

Den nya lagen ersätter den nuvarande lagen om elektronisk kommunikation. Den genomför EU:s direktiv om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation. Den nya lagen motsvarar i stora delar den nuvarande lagen, men med de ändringar och tillägg som föranleds av direktivet. Även en ny förordning om elektronisk kommunikation införs, för att främst komplettera och precisera bestämmelserna i den nya lagen.

Modernisering av järnvägslagstiftningen

Nya lagar: Järnvägsmarknadslag (2022:365), järnvägstekniklag (2022:366), järnvägssäkerhetslag (2022:367) och lag (2022:368) om nationella järnvägssystem

Nya förordningar: Järnvägsmarknadsförordning (2022:416), järnvägsteknikförordning (2022:417), järnvägssäkerhetsförordning (2022:418) och förordning (2022:419) om nationella järnvägssystem

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:83 Fjärde järnvägspaketet

SFS: 2022:365-2022:368 och 2022:416-2022:419

Ikraftträdande: 1 juni 2022

Ändringarna innebär bland annat att delar av Transportstyrelsens uppgifter flyttas över till Europeiska unionens järnvägsbyrå (ERA). Det gäller godkännande av järnvägsfordon och utfärdande av tillstånd (gemensamma säkerhetsintyg) till järnvägsföretag. Vidare utökas regleringen om infrastrukturförvaltares och järnvägsföretags interna säkerhetsstyrningssystem samt kompletteras med krav på så kallade riskkontrollåtgärder.

De fyra nya lagarna ersätter nuvarande järnvägslag. Stora delar av nuvarande lag flyttas över till de nya lagarna. Nuvarande straffbestämmelser ersätts i stor utsträckning av sanktionsavgifter. Till respektive ny lag finns en anslutande förordning.

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet ansvarar bland annat för rättsväsendet, migrations- och integrationsfrågor, samhällets krisberedskap, grundlagar och civilrätt.

Kontakt

Presskontakt hos justitie- och inrikesminister Morgan Johansson:
Pressekreterare och pressamordnare Sofie Rudh
Tfn 072-545 74 21

Pressekreterare Angelica Vallgren
Tfn 073-087 60 54

Presskontakt hos integrations- och migrationsminister med ansvar för idrottsfrågor Anders Ygeman:
Pressekreterare Ömer Oguz
Tfn 073-048 09 59

Pressekreterare Ebba Kock
Tfn 076-116 75 99

Ökad kvalitet i rättsintygen

Ändring: Förordning (2005:1063) om rättsintyg i anledning av brott

Beslutsunderlag: Promemorian Ökad kvalitet i rättsintygen

SFS: 2022:55

Ikraftträdande: 1 mars 2022

Ändringen innebär att Rättsmedicinalverket får meddela föreskrifter om ett rättsintygs utformning och innehåll. Ändringen syftar till att uppnå en ökad kvalitet i rättsintygen.

Stärkt konsumentskydd och modernisering av konsumenträtten

Ny lag: Konsumentköplag

Ändringar: Lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker, köplagen (1990:931), produktansvarslagen (1992:18), marknadsföringslagen (2008:486) och kommissionslagen (2009:865)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:85 En ny konsumentköplag

SFS: 2022:260–265

Ikraftträdande: 1 maj 2022

Den nya konsumentköplagen innebär ett stärkt konsumentskydd och en modernisering av konsumenträtten vid köp av varor och vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Lagen, som genomför två EU-direktiv, reglerar bland annat vad som utgör fel på en vara eller digitalt innehåll, vem som ansvarar för felet och vilken rätt konsumenten har att få felet avhjälpt. Alla fel som visar sig under två år efter köpet av en vara ska som utgångspunkt anses vara fel som näringsidkaren ansvarar för, vilket är en förlängning från tidigare sex månader. I lagen finns även vissa särskilda regler vid konsumentköp av levande djur.

Ett särskilt brott för hedersförtryck införs

Ändring: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:138 Ett särskilt brott för hedersförtryck

SFS: 2022:310

Ikraftträdande: 1 juni 2022

Det införs ett nytt brott i brottsbalken med beteckningen hedersförtryck. Brottet innebär att en särskild strängare straffskala införs för den som med ett hedersmotiv upprepat begår vissa brottsliga gärningar mot en person och där gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Straffet föreslås vara fängelse i lägst ett och högst sex år.

Nya regler för bland annat säkrande av elektronisk bevisning

Ändringar: Rättegångsbalken med flera lagar och förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:119 Modernare regler för användningen av tvångsmedel

SFS: 2022:316–331

Ikraftträdande: 1 juni 2022

Ändringarna syftar till att uppdatera regleringen av tvångsmedelsanvändningen. De innebär bland annat att det införs ett nytt tvångsmedel, genomsökning på distans – som kan säkra tillgång till elektroniska handlingar, till exempel i externa servrar eller i molntjänster – och avskaffande av förbudet mot att beslagta meddelanden mellan den misstänkte och en närstående. Det införs också en möjlighet att i vissa fall dröja med en underrättelse om att ett tvångsmedel har använts och en skyldighet för en enskild att i vissa fall medverka till biometrisk autentisering, till exempel med hjälp av sitt fingeravtryck, för att öppna en mobiltelefon eller liknande.

Skärpta och förbättrade regler om arbetskraftsinvandring

Ändringar: Utlänningslagen (2005:716), socialförsäkringsbalken, lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, utlänningsförordningen (2006:97), förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och förordningen (1997:691) om avgifter vid utlandsmyndigheterna

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:134 Skärpta och förbättrade regler om arbetskraftsinvandring

SFS: 2022:303–308

Ikraftträdande: 1 juni 2022

Det införs bland annat ett nytt uppehållstillstånd för vissa högkvalificerade personer som vill söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att starta näringsverksamhet i Sverige. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete behöver inte heller återkallas vid ringa fall av avvikelser eller om en återkallelse med hänsyn till omständigheterna inte framstår som skälig.

Vidare införs ett krav på ett anställningsavtal för att beviljas arbetstillstånd och ett försörjningskrav vid anhöriginvandring kopplat till utländsk arbetskraft.

Ändringarna syftar till att motverka utnyttjande av arbetskraftsinvandrare samt till att attrahera och behålla internationell kompetens och motverka så kallade kompetensutvisningar.

Möjlighet till tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek införs

Ändringar: Lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butik, lagen (1998:620) om belastningsregister, Offentlighets och sekretesslagen (2009:400) och lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:108 Tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek

SFS: 2022:406–409

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Det införs en möjlighet att besluta om tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek. Ett sådant tillträdesförbud ska grundas på en bedömning av risken för brott och allvarliga trakasserier samt, för bibliotekens del, risken för vissa ordningsstörningar. Regleringen tas in i den lag som reglerar tillträdesförbud till butik. Samtidigt byter lagen namn till lagen om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek.

Ett modernare straffrättsligt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång

Ändringar: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:194 Ett modernare straffrättsligt skydd mot hemfridsbrott och olaga intrång

SFS: 2022:661

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Straffbestämmelserna om hemfridsbrott och olaga intrång moderniseras och det klargörs att tillämpningsområdet för olaga intrång även omfattar gårdsplaner. Maximistraflet för brott av normalgraden skärps från böter till fängelse i högst ett år. De grova svårhetsgraderna av brotten ska betecknas grovt hemfridsbrott respektive grovt olaga intrång.

Straffskalan för dessa brott ändras från fängelse i högst två år till fängelse i lägst sex månader och högst tre år. I lagen införs också omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt. Vidare straffbeläggs försök, förberedelse och stämpling till grovt hemfridsbrott och grovt olaga intrång.

Straff för knivbrott skärps

Ändringar: Lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:192 Skärpta straff för knivbrott

SFS: 2022:608

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Maximistraflet för uppsåtliga knivbrott av normalgraden skärps till fängelse i ett år. För grovt knivbrott skärps straffet till fängelse i lägst sex månader och högst två år. Vidare ska fler knivbrott än tidigare bedömas som grova. Det kan exempelvis handla om att kniven har innehafts i en kriminell miljö, på en nattklubb eller på en skola. Det kan också handla om att kniven har innehafts på en brottsutsatt plats eller att det har varit fråga om en särskilt farlig kniv, exempelvis en springstilett.

Skärpt straff för gravfridsbrott

Ändringar: Brottsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:195 Skärpt straff för gravfridsbrott

SFS: 2022:607

Ikraftträdande: 1 juli 2022

För att bättre återspegla brottslighetens allvar införs ett nytt grovt gravfridsbrott med ett straff på fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. I lagen införs också omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt. Det kan till exempel handla om att ett lik stympats, bränts eller gömmts undan för att det inte ska upptäckas. Det kan också handla om vandalisering av begravningsplatser.

Den straffrättsliga terrorismlagstiftningen samlas i en lag

Ny lag: Terroristbrottslag

Ändringar: Brottsbalken, med flera författningar

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:133 En samlad straffrättslig terrorismlagstiftning

SFS: 2022:666–699

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Den nya lagen ersätter de tidigare lagarna på området och reglerar straffansvar för terroristbrott och andra brott kopplade till terrorism. Terroristbrottet förändras genom att uppräknningen av brott som kan utgöra terroristbrott tas bort. I stället kan alla uppsåtliga brott och straffbelagda försök till brott betraktas som terroristbrott, om övriga förutsättningar är uppfyllda.

I övrigt förenklas och kompletteras straffbestämmelserna. Straffet skärps för de flesta av de brott som förs in i den nya lagen. Domsrätten utvidgas så att svensk domstol ska kunna döma över samtliga brott i lagen oavsett vem som har begått brottet och var det har begåtts.

Den nya lagen syftar till att göra den straffrättsliga terrorismlagstiftningen mer ändamålsenlig, effektiv och överskådlig.

En stärkt rättsprocess för att bryta tystnadskulturen

Ändringar: Rättegångsbalken, brottsbalken samt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:186 En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring

SFS: 2022:791–793

Ikraftträdande: 1 juli 2022

För att stärka skyddet för vittnen och få fler personer i kriminella nätverk att samarbeta med myndigheter införs flera lagändringar. De innebär bland annat att den som medverkar i utredningen av någon annans brott ska kunna

få ett lindrigare straff samtidigt som straffet för olika former av falska anklagelser skärps.

Sekretess ska gälla för uppgift om var den befinner sig som deltar i ett sammanträde inför rätten genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring. Övergrepp i rättssak och grova fall av mened och skyddande av brottsling ska kunna leda till betydligt strängare straff.

Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande

Ändringar: Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. och lag (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:250 Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande

SFS: 2022:1006 och 2022:1007

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Migrationsverket ska få anvisa en kommun att ordna boendet för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, och kommunerna ges befogenhet att anordna boenden för dessa personer. Ändringarna ska åstadkomma en jämnare fördelning över landet av boendeplatser för skyddsbehövande som kommer till Sverige med stöd av EU:s massflyktsdirektiv. Lagens bestämmelser ska gälla redan från den tidpunkt då utlänningen ansöker om tillfälligt skydd.

Nytt regelverk för de som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet införs

Ny lag: Lag (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar

Ny förordning: Förordning (2022:701) om särskild kontroll av vissa utlänningar

Ändringar: Lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet, postlagen (2010:1045), lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning, förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m., förordningen (1992: 824) om fingeravtryck m.m., förordningen (1999:1134) om belastningsregister, förordningen (1999:1135) om misstankeregister, utlänningsförordningen (2006:97), förordningen (2014:1103) med instruktion för Säkerhetspolisen, samt följdändringar i ett antal lagar och förordningar

Beslutsunderlag: SOU 2020:16 Ett effektivare regelverk för utlänningsärenden med säkerhetsaspekter och prop. 2021/22:131 Nytt

regelverk för kvalificerade säkerhetsärenden

SFS: 2022:700–721

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Den nya regleringen innebär bland annat utvidgade möjligheter att utvisa utlänningar som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet, att fler tvångsmedel ska få användas, att kraven för att få ett tillstånd till hemliga tvångsmedel sänks och att straffen skärps för flera av brotten i den nya lagen.

Ändringarna syftar till en mer ändamålsenlig, effektiv och överskådlig reglering när det gäller de utlänningar som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet.

Lättnader i tillståndsplikten för ljuddämpare

Ändringar: Vapenlagen (1996:67) och vapenförordningen (1996:70)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:46 Lättnader i tillståndsplikten för ljuddämpare

SFS: 2022:132 och 2022:455

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Ljuddämpare ska inte längre jämföras med skjutvapen, utan i stället regleras på i princip samma sätt som ammunition. Det innebär att jägare och sportskyttar inte behöver ansöka om separat tillstånd för ljuddämpare som passar till deras vapen. Förslaget innebär att legala vapeninnehavare får en minskad administration samtidigt som en hög skyddsnivå kan bibehållas.

Effektivare bevisupptagning inom EU

Ändringar: Lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol, lagen (1946:817) om bevisupptagning vid utländsk domstol och lagen (2003:493) om EG:s förordning om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur

Ny förordning: Förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s bevisupptagningsförordning

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:142 Effektivare bevisupptagning inom EU

SFS: 2022:622–625

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Den omarbetade EU-förordningen innebär bland annat att medlemsstaterna ska kommunicera elektroniskt med varandra via ett decentraliserat it-system från det att it-systemet kan tas i bruk år 2025. När muntlig bevisning ska tas

upp direkt av en medlemsstat ska videokonferens eller liknande teknik som huvudregel användas. Syftet är att effektivisera samarbetet mellan medlemsstater.

EU-förordningen blir direkt tillämplig i Sverige, men medför följdändringar i tre lagar som innebär att hänvisningar till den tidigare förordningen om bevisupptagning ändras till att avse den nya förordningen om bevisupptagning. Vissa kompletterande bestämmelser som tidigare fanns i ett tillkännagivande tas i stället in i en ny förordning som bland annat reglerar tillåtna medel för kommunikation och att Regeringskansliet ska vara centralt organ för samarbetet.

Effektivare delgivning inom EU införs

Ändringar: Förordningen (2008:808) med kompletterande föreskrifter till EG:s delgivningsförordning

Beslutsunderlag: Ds 2021:21 Nya regler för delgivning och bevisupptagning inom EU

SFS: 2022:627

Ikraftträdande: 1 juli 2022

EU-förordningen innebär bland annat att medlemsstaterna ska kommunicera elektroniskt med varandra via ett decentraliserat it-system från det att it-systemet kan tas i bruk år 2025. Vidare införs en möjlighet att delge handlingar till en delgivningsmottagare i en annan medlemsstat på elektronisk väg. Syftet är att effektivisera samarbetet mellan medlemsstaterna.

EU-förordningen blir direkt tillämplig i Sverige. Förordningsändringarna innebär bland annat att svenska myndigheter kan nyttja möjligheten till elektronisk delgivning.

Samfällighetsföreningar får själva ändra andelstalen i gemensamhetsanläggningar

Ändringar: Anläggningslagen (1973:1149), lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter och förordningen (1995:1459) om avgifter vid lantmäteriförrättningar

Beslutsunderlag: Ds 2021:8 Ändring av andelstal i gemensamhetsanläggningar

SFS: 2022:362–364

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Fastigheterna i en samfällighetsförening som förvaltar en gemensamhetsanläggning har andelstal som reglerar fastigheternas ansvar för anläggningens kostnader. När förhållandena i föreningen förändras kan också andelstalen behöva ändras, vilket normalt sker genom lantmäteriförrättning.

Ändringarna innebär att samfällighetsföreningar själva får ändra andelstalen i gemensamhetsanläggningar genom ett beslut på en föreningsstämma. Två tredjedelar av de som röstar på stämman ska vara för ändringen för att den ska gå igenom. Ändringen ska gälla på samma sätt som en förrättning när den godkänts av lantmäterimyndigheten. Lantmäterimyndigheten ska godkänna ändringen om den inte strider mot reglerna i anläggningslagen.

Rätten till skadestånd för brottsoffer stärks

Ändringar: Utsökningsbalken, skadeståndslagen (1972:207) och brottsskadelagen (2014:322) samt vissa förordningsändringar

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:198 Stärkt rätt till skadestånd för brottsoffer

SFS: 2022:753–758

Ikraftträdande: 1 juli och 10 september 2022

I syfte att påtagligt höja nivåerna på kränkingsersättning tydliggörs och stärks upprättelsefunktionen vid bestämmandet av ersättningens storlek. Vidare utvidgas rätten till kränkingsersättning för poliser och andra yrkesgrupper med särskild beredskap och det införs en ny form av ideell ersättning för efterlevande anhöriga, så kallad särskild anhörigersättning.

Möjligheterna att utmäta frihetsberövandeersättning till förmån för brottsoffer utvidgas, och fordringar som avser skadestånd på grund av brott ges företräde framför oprioriterade fordringar vid löneutmätning.

Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar

Ändringar: Brottsbalken och rättegångsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:231 Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar

SFS: 2022:1043

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

För att stärka skyddet mot allvarliga sexuella kränkningar som begås på distans, till exempel över internet, utvidgas bestämmelserna om våldtäkt och sexuellt övergrepp och motsvarande brott mot barn. Bestämmelserna om

våldtäkt och våldtäkt mot barn ändras för att de ska bli mer neutrala med avseende på kön och sexuell läggning. Bestämmelsen om utnyttjande av barn för sexuell posering utvidgas så att även ageranden där barnet varit helt passivt omfattas.

Det införs också nya straffbestämmelser om sexuellt ofredande mot barn, grovt sexuellt ofredande mot barn och grovt sexuellt ofredande. För att bättre återspegla brottslighetens allvar genomförs flera straffskärpningar. Bland annat höjs minimistraffet för våldtäkt och våldtäkt mot barn från fängelse i två år till fängelse i tre år.

Nya uppgifter om den tilltalades ålder blir grund för resning

Ändringar: Rättegångsbalken, lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:233 Nya uppgifter om den tilltalades ålder i straffprocessen

SFS: 2022:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Resning till den tilltalades nackdel ska kunna beviljas om det kommer fram nya uppgifter om den tilltalades ålder som sannolikt skulle ha lett till att han eller hon hade dömts till en väsentligt svårare påföljd eller en annan utgång i utvisningsfrågan.

Registrering av kontantkort – förbättrad tillgång till uppgifter för brottsbekämpande myndigheter

Ändringar: Lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation och förordningen (2022:511) om elektronisk kommunikation

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:183 Registrering av kontantkort – förbättrad tillgång till uppgifter för brottsbekämpande myndigheter

SFS: 2022:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Det är mycket vanligt att oregistrerade och anonyma kontantkort till mobiltelefoner används i samband med brottslig verksamhet. Det gör att brottsbekämpande myndigheter går miste om viktig och ibland avgörande information.

I syfte att underlätta för brottsbekämpande myndigheter och försvåra för kriminella införs en registreringskyldighet för vissa förbetalda tjänster som kan nås via till exempel kontantkort. Den som tillhandahåller en förbetald

tjänst ska registrera uppgifter om abonnenten och kontrollera abonnentens identitet innan tjänsten börjar användas. Om en förbetald tjänst används av någon annan än den registrerade abonnenten ska tjänsten som huvudregel avbrytas.

Regler om utvisning på grund av brott skärps

Ändringar: Utlänningslagen (2005:716) och i brottsbalken samt följdändringar i en lag och två förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:224 Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk

SFS: 2022:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Lagändringarna syftar huvudsakligen till att skärpa reglerna om utvisning på grund av brott och innebär bland annat följande. Utvisning på grund av brottets allvar ska kunna ske vid lägre straffvärden än i dag och det ställs högre krav på utlänningens etablering i det svenska samhället för att han eller hon inte ska bli utvisad. Kravet på synnerliga skäl för utvisning när utlänningen vistats länge i Sverige tas också bort.

Dessutom ska domstolen inte längre beakta det men som utlänningen förorsakas genom utvisningen vid straffmätningen och val av påföljd. Återreseförbuden ska också bli längre och börja löpa vid dagen för utresa. Ändringarna innebär också bland annat ökade möjligheter att neka uppehållstillstånd för en utlänning som begått brott.

Förbättrade förutsättningar för ett europeiskt samarbete om gränsförvaltning

Ny lag: Lagen (2022:1057) med kompletterande bestämmelser till EU:s gräns- och kustbevakningsförordning

Ny förordning: Förordningen (2022:1058) med kompletterande bestämmelser till EU:s gräns- och kustbevakningsförordning

Ändringar: Vapenlagen (1996:67), tillträdesförordningen (1992:118), förordningen (1992:1303) om krigsmateriel, förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten, vapenförordningen (1996:70), utlänningsförordningen (2006:97), förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor m.fl.

Beslutsunderlag: Ds 2021:10 EU:s nya gräns- och kustbevakningsförordning – Kompletterande reglering och prop. 2021/22:227 Kompletteringar till EU:s nya gräns- och

kustbevakningsförordning och förtydliganden i regler om unga lagöverträdare

SFS: 2022:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

EU:s nya gräns- och kustbevakningsförordning innebär förbättrade förutsättningar för ett utökat samarbete om gränsförvaltning inom Schengenområdet. För att EU-förordningen ska kunna tillämpas och få fullt genomslag i Sverige krävs vissa kompletterande nationella bestämmelser i lag och förordning.

Den nya lagen reglerar vad som ska gälla vid de tillfällen då utländska tjänstemän kan komma att tjänstgöra i Sverige med Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån. Den nya förordningen innebär bland annat att Polismyndigheten, Kustbevakningen, Tullverket, Kriminalvården och Migrationsverket pekas ut som ansvariga för Sveriges åligganden enligt EU-förordningen.

Enskilda får rätt till grundlagsskadestånd vid överträdelser av grundläggande fri- och rättigheter enligt regeringsformen

Ändringar: Skadeståndslagen (1972:207)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:229 Grundlagsskadestånd – ett rättighetsskydd för enskilda

SFS: 2022:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Staten eller en kommun ska ersätta både ekonomisk och icke-ekonomisk skada som drabbar en enskild på grund av att det allmänna överträtt någon av dennes grundläggande fri- och rättigheter i 2 kap. regeringsformen.

För att det allmänna ska bli skyldigt att betala krävs att det är nödvändigt att betala skadestånd för att gottgöra den enskilde för överträdelsen. Det innebär bland annat att den enskilde i första hand ska använda sig av andra sätt än grundlagsskadestånd för att komma till rätta med en överträdelse, till exempel genom att överklaga ett oriktigt beslut.

Bestämmelsen syftar till att främja skyddet för fri- och rättigheterna i regeringsformen, som lyfts fram i rättstillämpningen och framträder tydligare i relation till Europakonventionen.

Jämlika regler om föräldraskap införs i internationella situationer

Ändringar: Lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor, lagen (1979:1001) om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden och lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område samt vissa förordningsändringar

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:188 Jämlika regler om föräldraskap i internationella situationer

SFS: 2022:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Det införs en ny föräldraskapspresumtion i internationella situationer. Enligt presumtionen ska en kvinna som är eller har varit gift med barnets mor på vissa villkor automatiskt anses som barnets förälder i Sverige. Det gäller i första hand om föräldraskapet följer av lagen i det land där barnet vid födelsen fick sin hemvist.

Ändringarna innebär vidare att utländska domstolsavgöranden om och fastställelser av föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor under vissa förutsättningar ska erkännas i Sverige. Det införs också flera internationellt privat- och processrättsliga regler om föräldraskap för en kvinna som är eller har varit gift eller sambo med barnets mor.

Stärkt skydd för barn i internationella familjemål

Ny lag: Lag med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

Ny förordning: Förordning med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

Ändringar: Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) m.fl.

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:189 Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål

SFS: 2022:948–963

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Genom EU:s nya Bryssel II-förordning och de kompletterande regler som nu införs kommer det att gå snabbare och enklare att verkställa avgöranden om föräldransvar inom EU. Barnets rätt att komma till tals tydliggörs. Dessutom utvecklas informationsutbytet mellan medlemsstaterna, vilket förbättrar beslutsunderlagen och underlättar domstolarnas och myndigheternas handläggning.

Den nya Bryssel II-förordningen börjar tillämpas 1 augusti 2022. Förordningen gäller frågor om äktenskapsskillnad, föräldransvar och internationella bortföranden av barn. Den innehåller regler om vilken medlemsstats domstol som kan pröva en tvist och om erkännande och verkställighet av avgöranden i EU. Syftet med den nya EU-förordningen och de kompletterande bestämmelserna är att stärka barns och föräldrars rättssäkerhet.

Effektivare verktyg i utsökningsförfarandet införs

Ändringar: Utsökningsbalken och utsökningsförordningen (1981:981)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:197 Effektivare verktyg i utsökningsförfarandet

SFS: 2022:799 och 2022:800

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Kronofogdemyndighetens tillgångsutredningar i utmätningssärenden underlättas, bland annat genom att ramarna för Kronofogdemyndighetens utredningar tydliggörs och genom att gäldenärens och tredje mans skyldighet att lämna upplysningar skärps. Vidare utökas möjligheten att distansutmäta egendom som Polismyndigheten påträffar i sin verksamhet.

Ett mer effektivt och ändamålsenligt rekonstruktionsförfarande

Ny lag: Lag om företagsrekonstruktion

Ny förordning: Förordning om företagsrekonstruktion

Ändringar: Förmånsrättslagen (1970:979), köplagen (1990:931) och aktiebolagslagen (2005:551) m.fl.

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:215 En ny lag om företagsrekonstruktion

SFS: 2022:964–1000 m.fl.

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

En rekonstruktionsplan, som innehåller alla nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med ett företags ekonomiska problem, ska kunna fastställas med bindande verkan. Kraven på rekonstruktörer skärps och rekonstruktörer ställs under tillsyn.

Det nya lagen innebär också att det skapas förutsättningar att koncentrera handläggningen av rekonstruktionsärenden till färre tingsrätter och att EU:s insolvensdirektiv genomförs.

Hittegods i kollektivtrafiken

Ny lag: Lag om kvarglömd eller borttappad egendom vid transport med tåg, spårvagn, tunnelbana, buss eller fartyg

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:218 Hittgods i kollektivtrafiken

SFS: 2022:798

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Lagen gäller för egendom som glöms kvar eller tappas bort vid transport med tåg, spårvagn, tunnelbana, buss eller fartyg samt inom vissa områden som ansluter till sådan transport. Den som tar hand om sådan kvarglömd eller borttappad egendom ska lämna den till det berörda trafikföretaget som därefter ska förvara egendomen åt ägaren.

Om ägaren inte hämtar ut egendomen inom viss tid tillfaller den trafikföretaget. Företaget ska i vissa fall ha rätt att göra sig av med egendomen direkt och ska ha rätt till ersättning för förvaringen. Den nya lagen ersätter den reglering av kvarglömd eller borttappad egendom som finns i dag för berörda transporter och innebär att reglerna blir tydligare samtidigt som trafikföretagens hantering förenklas.

En ny myndighetsstruktur införs för samhällets krisberedskap och civilt försvar

Nya förordningar: Förordning om statliga myndigheters beredskap, förordning om civilområdesansvariga länsstyrelser m.fl.

Beslutsunderlag: SOU 2021:25 Struktur för ökad motståndskraft

SFS: 2022:524 och 2022:525

Ikraftträdande: 1 oktober 2022

Ett antal myndigheter vars verksamhet har särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret pekas ut som beredskapsmyndigheter. Dessa ska inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap arbeta tillsammans i beredskapssektorer som leds av sektorsansvariga myndigheter. Det införs även en högre regional ledning genom geografiskt avgränsade civilområden med civilområdesansvariga länsstyrelser.

Kulturdepartementet

Kulturdepartementet ansvarar bland annat för frågor om kultur, medier, demokrati, urfolket samerna och de nationella minoriteterna, det civila samhället, idrott, trossamfund och ungdomspolitik.

Kontakt

Presskontakt hos kulturminister Jeanette Gustafsdotter:

Pressekreterare Amalia Lind

Tfn 073-087 87 43

Statligt stöd till organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer

Ny förordning: Förordning (2022:145) om statsbidrag med anledning av covid-19 till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer

SFS: 2022:145

Ikraftträdande: 22 mars 2022

Statsbidraget får ges till vissa organisationer inom det civila samhället som behöver förstärka verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer. Bidraget syftar till att möta ökade behov av sådan verksamhet med anledning av coronapandemin.

Miljödepartementet

Miljödepartementet ansvarar för frågor som rör minskade klimatutsläpp, en giffri vardag och att stärka den biologiska mångfalden på land och i vatten. Departementet ansvarar också för frågor som rör kretslopp och avfall, strålsäkerhet, skydd och skötsel av värdefull natur, friluftsliv samt internationellt miljösamarbete.

Kontakt

Presskontakt hos klimat- och miljöminister Annika Strandhäll:
Pressekreterare Tove Kullenberg
Tfn 073-842 50 59

Stöd till sanering av förorenade områden

Ny förordning: Förordning om statligt stöd till åtgärder för efterbehandling av föroreningsskador

Ändringar: Förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningsskador och statligt stöd för sådant avhjälpande

SFS: 2022:98 och 2022:99

Ikraftträdande: 8 mars 2022

Ändringarna innebär att det i fortsättningen görs skillnad mellan projekt som kan innebära statsstöd (fastighetsägaren är ett företag enligt EU:s statsstödsregler) och projekt som inte handlar om statsstöd. För projekt som innebär statsstöd införs en ny förordning där fastighetsägaren är stödmottagare. Den äldre bidragsförordningen omfattar numera bara statsbidrag för projekt som inte handlar om statsstöd. Ändringarna görs med anledning av ett granskningsärende om statsstöd som Europeiska kommissionen har initierat.

Tillfälliga ändringar gällande tillståndsplikt för avloppsreningsverksamhet

Ändringar: Miljöprövningsförordningen (2013:251) m.fl.

SFS: 2022:111–114

Ikraftträdande: 15 mars 2022

Ändringarna innebär att det ska vara möjligt att anmäla en brådskande och tillfällig ändring av en avloppsreningsverksamhet som annars omfattas av tillståndsplikt. Detta om behov av en sådan ändring uppkommer till följd av en bristande tillgång till kemikalier för rening av avloppsvatten som

verksamhetsutövaren inte råder över. Möjligheten har tidsbegränsats till perioden 15 mars 2022–30 juni 2023.

Miljösanktionsavgift införs för överträdelse av förbud mot användning av växtskyddsmedel

Ändringar: Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel och förordningen (2012:259) om miljösanktionsavgifter

SFS: 2022:289 och 2022:290

Ikraftträdande: 1 juni respektive 1 oktober 2022

Ändringarna innebär att det införs miljösanktionsavgifter för överträdelser av förbud mot användning av växtskyddsmedel. Vid överträdelse av förbudet mot användning av växtskyddsmedel ska en miljösanktionsavgift betalas på 20 000 kronor om överträdelsen sker i yrkesmässig verksamhet och i annat fall på 5 000 kronor.

Dessutom återinförs tillståndsplikten för användning av växtskyddsmedel i bland annat handelsträdgårdar.

Näringsdepartementet

Näringsdepartementet ansvarar för frågor som rör företag med statligt ägande, näringsliv, landsbygd och areella näringar, djur och livsmedel samt regional utveckling.

Kontakt

Presskontakt hos näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson:
Pressekreterare Kajsa Loord
Tfn 073-075 97 31

Presskontakt hos landsbygdsminister Anna-Caren Säterberg:
Pressekreterare Max Ney
Tfn 073-094 25 40

Stöd till drivmedelsstationer i serviceglesa landsbygder

Ny förordning: Förordning (2022:206) om statligt stöd till försäljningsställen för drivmedel i vissa landsbygdsområden

SFS: 2022:206

Ikraftträdande: 19 april 2022

Stöd kan enligt förordningen lämnas för att bygga om eller byta ut rörledningar i mark för hantering av brandfarlig vätska. Ombyggnationen eller bytet av rörledningarna ska vara nödvändigt för att säkerställa det skydd mot korrosion som krävs enligt gällande föreskrifter. Stöd får lämnas med upp till 85 procent av kostnaden för investeringen. Vidare kan förskott beviljas med upp till 80 procent av det förväntade stödet. Ansökningar om stöd prövas av regionen i det län där verksamheten bedrivs.

Effektivare skydd mot växtskadegörare

Ny lag: Växtskyddslag

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:148 En ny växtskyddslag

SFS: 2022:725

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Staten ska lämna ersättning vid bekämpning av EU-reglerade växtskadegörare till den som drabbas av vissa kostnader och förluster. Lagen kompletterar EU-förordningen om skyddsåtgärder mot växtskadegörare och EU-förordningen om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i livsmedelskedjan. Den syftar till att ge ett bättre och effektivare skydd mot

växtskadegörare vars introduktion, etablering och spridning skulle kunna få oacceptabla ekonomiska, miljömässiga eller sociala konsekvenser.

Lagen innehåller också en nationell reglering för att skydda virkesproduktionen. För att skydda trädslag som används i virkesproduktionen blir det möjligt att i föreskrifter ställa krav på åtgärder även i andra växtmiljöer än skog och mot andra aktörer än de som är verksamma inom skogsbruket. Det kan till exempel gälla parker och trädgårdar. Skogsvårdslagens (1979:429) bemyndigande att meddela föreskrifter om åtgärder mot insektshärjning och yngelhärdar förs därför över till växtskyddslagen och utvidgas till att omfatta andra växtskadegörare än insekter.

Giltighetstid för undersökningstillstånd förlängs med ett år

Ändringar: Lag om ändring i minerallagen (1991:45)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:201 Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd

SFS: 2022:411

Ikraftträdande: 10 juni 2022

Minerallagen ändras för att motverka de allvarliga konsekvenser som spridningen av covid-19 medfört för prospekteringsbolagen och för gruvindustrin. Ändringarna innebär att giltighetstiden för undersökningstillstånd som var giltiga 1 juli 2020 och som fortfarande är giltiga 9 juni 2022 förlängs med ett år. Bestämmelserna gäller inte undersökningstillstånd som avser olja eller gasformiga kolväten eller som grundar sig på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

Utvinning av kol, olja och naturgas förbjuds och reglerna för utvinning i alunskiffer skärps

Ändringar: Lag om ändring i miljöbalken och lag om ändring i minerallagen (1991:45)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:150 Förbud mot utvinning av kol, olja och naturgas och skärpta regler för utvinning i alunskiffer

SFS: 2022:727 och 2022:728

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Ändringarna i miljöbalken innebär att tillstånd inte längre ska få ges till gruvdrift eller utvinningsverksamhet för att utvinna stenkol, brunkol, råolja, skifferolja eller naturgas. Förbudet gäller även utvinning eller återvinning av

dessa ämnen ur restprodukter från gruvverksamhet. Undantag görs för indirekt utvinning samt för forskningsändamål vid geologisk lagring av mindre än 100 000 ton koldioxid för forskningsändamål.

I minerallagen tas stenkol, olja och gasformiga kolväten bort som koncessionsmineral. Minerallagen ändras också på så sätt att en koncessionshavare inte längre ska få tillgodogöra sig stenkol, brunkol, råolja, skifferolja eller naturgas som tagits ut i samband med utvinning av koncessionsmineral. Det införs också ett lämplighetskrav i minerallagen för den som ansöker om bearbetningskoncession för utvinning av koncessionsmineral i alunskiffer.

Brott mot djur – skärpta straff och ett mer effektivt sanktionssystem

Ändringar: Ändringar i brottsbalken och djurskyddslagen (2018:1192)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:18

SFS: 2022:116 och 2022:117

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Straffet för de allvarligaste fallen av djurplågeri höjs genom att ett grovt djurplågeribrott införs i brottsbalken. Straffskalan ska vara fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Det införs ett bemyndigande i djurskyddslagen som innebär att regeringen får meddela föreskrifter om att vissa mindre allvarliga överträdelser av djurskyddsbestämmelser ska sanktioneras med sanktionsavgifter som hanteras av länsstyrelserna i stället för med straffrättsliga påföljder. Sanktionsavgifterna ska uppgå till minst 1 000 kronor och högst 100 000 kronor.

Det görs också en ändring i djurskyddslagen som innebär en viss utvidgning av de gärningar som ska anses vara ringa brott och därmed straffria. Slutligen görs ändringar för att förtydliga när kontrollmyndigheterna ska vara skyldiga att anmäla överträdelser av djurskyddslagstiftningen till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten.

Stöd till företag och statliga myndigheter med anledning av brexit

Ny förordning: Förordning om stöd till företag och statliga myndigheter med anledning av brexit

SFS: 2022:266

Ikraftträdande: 1 maj 2022

Förordningen gör det möjligt att, för perioden 1 januari 2020 till och med 31 december 2023, lämna stöd för kostnader som förorsakas av att Förenade konungariket lämnat Europeiska unionen.

Stöd får lämnas till företag för kostnader för konsult- och rådgivningstjänster, märkning av produkter, deltagande i mässor och liknande.

Stöd får även lämnas för investeringar i hamninfrastruktur till den del infrastrukturen är nödvändig för statens myndighetsutövning.

Stöd får också lämnas till statliga myndigheter för kostnader som föranleds av brexit.

Frågor om stöd prövas av Svenska ESF-rådet.

Socialdepartementet

Socialdepartementet ansvarar för frågor om barnets rättigheter, folkhälsa och sjukvård, funktionshinder, socialförsäkringar och socialtjänst inklusive äldreomsorg.

Kontakt

Presskontakt hos socialminister Lena Hallengren:

Pressekreterare Sofia Brändström

Tfn 073-065 16 12

Pressekreterare Elin Aarflot

Tfn 073-274 23 53

Presskontakt hos socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi:

Pressekreterare Hanna Kretz

Tfn 073-064 96 04

Vårdcentraler ska väljas genom listning

Ändringar: Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och patientlagen (2014:821)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:72 Ökad kontinuitet och effektivitet i vården – en primärvårdsreform

SFS: 2022:272 och 273

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Val av vårdcentral eller liknande vårdenhet sker så att patienten listar sig hos den valda utföraren. Regionen tillhandahåller ett elektroniskt system för listning. Vårdgarantin gäller enbart där patienten är listad. Patienten får byta utförare högst två gånger under ett år, om det inte finns särskilda skäl. Regionen får begränsa det antal patienter som får vara listade hos en utförare. Möjligheten att få en fast läkarkontakt förtydligas.

Avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan

Nya förordningar: Förordning (2022:300) om ikraftträdande av lagen (2021:989) om avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan och förordning (2022:301) om tillämpning av avtalet om social trygghet mellan Sverige och Japan

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:199 Avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan

SFS: 2022:300 och 301

Ikraftträdande: 1 juni 2022

Avtalet om social trygghet mellan Sverige och Japan innehåller bestämmelser som samordnar de båda ländernas lagstiftning om ålders-, efterlevande- och invaliditetspensioner (för svensk del sjuk- och aktivitetsersättning). Det berör personer som omfattas av eller har omfattats av båda ländernas socialförsäkringssystem och i vissa fall dessa personers familjemedlemmar.

Det berör också arbetsgivare i något av länderna som sänder ut arbetstagare till det andra landet. De viktigaste reglerna avser sammanläggning av försäkringsperioder, betalning av avgifter och utbyte av uppgifter.

Regeringen har också ingått en administrativ överenskommelse med Japan för tillämpning av avtalet.

En fast omsorgskontakt införs i hemtjänsten

Ändringar: Socialtjänstlagen (2001:453)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:116 En fast omsorgskontakt i hemtjänsten

SFS: 2022:388

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Det införs krav på att den som har hemtjänst erbjuds en fast omsorgskontakt, om det inte bedöms vara uppenbart obehövligt. Den fasta omsorgskontakten tillgodoser den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när hemtjänstinsatser verkställs. Från och med den 1 juli 2023 krävs det även att den som utses till fast omsorgskontakt har yrkestiteln undersköterska.

Förutsättningarna för organdonation förtydligas

Ändringar: Lagen (1995:831) om transplantation m.m., lagen (1987:269) om kriterier för bestämmande av människans död och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:128 Nya regler för organdonation

SFS: 2022:581–583

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Ändringarna innebär att ett tydligt lagstöd införs för att ge behandling till möjliga donatorer i syfte att bevara organens funktion eller förbättra förutsättningarna för transplantation. Sådan behandling får ges om den inte

kan vänta till efter döden, inte medför mer än ringa smärta eller ringa skada och inte hindrar insatser för den möjliga donatorns egen skull.

Närstående har inte längre rätt att förbjuda donation i de fall den möjliga donatorns inställning till donation är okänd. Transplantationsingrepp på en avliden person får inte göras om det är uppenbart att han eller hon som vuxen aldrig haft förmågan att förstå innebörden av och ta ställning till donation. Medicinska insatser får i vissa fall påbörjas efter dödens inträde. Sekretessbelagda uppgifter om donatorn får lämnas mellan vårdgivare.

Lex lilla hjärtat – lagändringar för att säkerställa barns bästa när vård enligt LVU upphör

Ändringar: Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och socialtjänstlagen (2001:453)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:178 Barnets bästa när vård enligt LVU upphör – lex lilla hjärtat

SFS: 2022:664 och 2022:665

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Genom en ny bestämmelse tydliggörs att när barn tvångsvårdas på grund av missförhållanden i hemmet får vården inte upphöra förrän de omständigheter som föranleder vården har förändrats på ett varaktigt och genomgripande sätt. Det införs även en skyldighet för socialnämnden att följa upp barnet efter det att tvångsvård har upphört.

Socialnämnden ges befogenhet att använda drogtester inför umgänge och vårdens upphörande när barn tvångsvårdas på grund av missförhållanden i hemmet.

En skyldighet för socialnämnden att i vissa situationer överväga om det finns skäl att ansöka om flyttningsförbud införs och skyldigheten att överväga vårdnadsöverflyttning tidigareläggs, från tre till två år.

Ett upphandlat fondtorg för premiepensionen införs och en ny myndighet inrättas

Nya lagar: Lag (2022:759) om Fondtorgsnämnden och lag (2022:760) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg

Ny förordning: Förordning (2022:764) med instruktion för Fondtorgsnämnden

Ändringar: Socialförsäkringsbalken, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förordningen (2009:1173) med instruktion för Pensionsmyndigheten med flera förordningar

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:179 Ett bättre premiepensionssystem

SFS: 2022:759–772

Ikraftträdande: 20 juni 2022

Ett upphandlat fondtorget för premiepensionen införs. Fondtorget erbjuder pensionsspararna en pålitlig och säker valmiljö som vägleder pensionssparare att utifrån kunskap och intresse göra egna val i fråga om hur deras fondmedel placeras.

Upphandlingen av fonder och övrig förvaltning av fondtorget sköts av Fondtorgsnämnden som är en nyinrättad nämndmyndighet. Nämnden har Pensionsmyndigheten som sin värmyndighet och påbörjar sitt arbete den 20 juni 2022. Detta nya regelverk för premiepensionen bygger på en överenskommelse i Pensionsgruppen från den 14 december 2017.

Garantipensionen höjs

Ändringar: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:269 Extra Ändringsbudget – Vårändringsbudget för 2022 och stöd till Ukraina

SFS: 2022:1031

Ikraftträdande: 15 juli 2022 men gäller garantipension fr.o.m. augusti 2022.

Grundnivån för garantipension höjs med 1 000 kronor per månad. Höjningen av grundnivån innebär att även gränsen för den nivå på inkomstgrundad pension som ger rätt till garantipension höjs. För att höjningen inte ska medföra ett sänkt bostadstillägg så höjs det s.k. fribeloppet i bostadstillägget med samma belopp. Den höjda pensionen betalas ut till berörda pensionärer första gången i augusti 2022.

Bostadstillägget höjs för pensionärer

Ändringar: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:269 Extra Ändringsbudget – Vårändringsbudget för 2022 och stöd till Ukraina

SFS: 2022:1031

Ikraftträdande: 15 juli 2022 men tillämpas för tid från och med den 1 augusti 2022. Äldre bestämmelser gäller för bostadstillägg som avser tid före utgången av juli 2022.

Ändringen innebär att konsumtionsstödet i bostadstillägget höjs med 300 kronor för den som är ogift och med 150 kronor för den som är gift. Detta för att stärka den ekonomiska situationen för den grupp pensionärer som med hänsyn till inkomster och bostadskostnader har små ekonomiska marginaler.

Höjt minimibelopp för fastställande av avgifter enligt socialtjänstlagen

Ändringar: Socialtjänstlagen (2001:453)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:269 Extra Ändringsbudget – Vårändringsbudget för 2022 och stöd till Ukraina

SFS: 2022:1034

Ikraftträdande: 2 augusti 2022 men tillämpas för tid fro.m. den 1 augusti

Minimibeloppet för fastställande av avgifter enligt socialtjänstlagen höjs. Höjningen av konsumtionsstödet i bostadstillägget (se ”Bostadstillägget höjs för pensionärer”) innebär att kommunen i vissa fall skulle kunna ta ut en motsvarande högre avgift av den enskilde för avgiftsbelagda insatser enligt socialtjänstlagen. För att motverka en sådan negativ konsekvens höjs det minimibelopp som används för att fastställa avgifter för insatser enligt socialtjänstlagen med motsvarande 300 kronor per månad för ensamstående och med motsvarande 150 kronor per månad för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader

Ändringar: Socialförsäkringsbalken

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:269 Extra Ändringsbudget – Vårändringsbudget för 2022 och stöd till Ukraina

SFS: 2022:1041–1042

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Tilläggsbidraget är ett tillfälligt tillskott för ekonomiskt utsatta hushåll i en extraordinär situation. Bidraget lämnas utan ansökan till barnfamiljer som har rätt till särskilt bidrag eller umgängesbidrag.

Bidraget lämnas månadsvis med ett belopp som motsvarar 25 procent av det preliminära bostadsbidrag som lämnas för samma månad.

Bidragsbestämmelserna gäller till och med december 2022. Dock gäller bestämmelserna även efter den 1 januari 2023 vad gäller bostadsbidrag som avser perioden juli–december 2022.

Utbildningsdepartementet

Utbildningsdepartementet ansvarar bland annat för regeringens utbildnings-, forsknings- och folkbildningspolitik.

Kontakt

Presskontakt hos utbildningsminister Anna Ekström:
Pressekreterare Anja L Sundberg
Tfn 076-116 77 45

Presskontakt hos skolminister Lina Axelsson Kihlblom:
Pressekreterare Vidar J Lindgren
Tfn 073-840 33 12

Ökade möjligheter att stänga skolor med allvarliga brister införs

Ändringar: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:45 Ökade möjligheter att stänga skolor med allvarliga brister

SFS: 2022:115

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Skolinspektionen ska kunna förbjuda en kommun att driva en verksamhet vidare om ett föreläggande att avhjälpa ett allvarligt missförhållande inte har följts. Om en tillsynsmyndighet bedömer att de brister som påtalas i ett föreläggande mot en offentlig eller enskild huvudman utgör ett allvarligt missförhållande, ska myndigheten ange det.

Om ett föreläggande att åtgärda ett allvarligt missförhållande följs, men det inom två år efter föreläggandet ändå finns ett allvarligt missförhållande, och om huvudmannen har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter, ska tillsynsmyndigheten kunna stänga skolan eller förskolan.

Det införs också fler grunder för återkallelse av godkännande av enskild huvudman eller beslut om rätt till bidrag för pedagogisk omsorg. Sådana godkännanden eller beslut ska kunna återkallas om verksamheten inte startat inom två år, om huvudmannen begär det eller om huvudmannen försätts i konkurs eller likvidation.

Syftet med lagändringen är att göra tillsynen mer effektiv och möjligheterna till ingripande så lika som möjligt för kommunala och enskilda huvudmän.

Åtgärder för att fler barn ska delta i förskola

Ändringar: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:132 Fler barn i förskola

SFS: 2022:833

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Varje hemkommun ska genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till barn som inte har en plats i förskolan och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. Den första kontakten ska tas inför hösten det år barnet fyller tre år. Från och med den hösten ska hemkommunen också tillhandahålla en reserverad förskoleplats till barn som har bott i Sverige kort tid eller som har vårdnadshavare som har bott i Sverige kort tid, även om vårdnadshavarna inte har anmält önskemål om det.

Kommuner ska även sträva efter att ge ett sådant erbjudande om förskoleplats till andra barn som har behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska. Syftet med ändringarna är att öka deltagandet i förskolan. Ändringarna ska tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter 1 juli 2023.

Mer tid till lärande genom att extra studietid och utökad lovskola införs

Ändringar: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:111 Mer tid till lärande – extra studietid och utökad lovskola

SFS: 2022:730

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Det införs en ny verksamhet i grundskolans årskurs 4–9 som kallas för extra studietid och är frivillig för eleverna. Under den extra studietiden ska eleverna kunna få hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför den ordinarie undervisningstiden. Huvudmannen är skyldig att anordna extra studietid minst två timmar per vecka. Extra studietid är undervisning och ska ledas av lärare, men även annan personal kan medverka.

Ändringarna innebär också att den lovskola som regleras i skollagen utökas med 25 timmar. Den utökade lovskolan ska erbjudas på loven under läsåret till elever i grundskolans årskurs 9 som riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Utökningen innebär att elever i årskurs 9 kan ha rätt till totalt 75 timmar lovskola.

Syftet med ändringarna är att stärka skolans kompensatoriska uppdrag och att få fler att bli behöriga till gymnasieskolans nationella program.

Ett nytt offentligt omställningsstudiestöd införs i syfte att stärka arbetstagares ställning på arbetsmarknaden

Ny lag: Lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd

Ny förordning: Förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd

Ändringar: Lagen om omställningsstudiestöd, socialförsäkringsbalken, lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift, inkomstskattelagen (1999:1229), studiestödslagen (1999:1395), lagen (2017:527) om studiestartsstöd, förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring, studiestödsförordningen (2000:655), förordningen (2000:1418) om tillämpningen av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst, förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser m.fl.

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:176 Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden

SFS: 2022:856-873

Ikraftträdande: 30 juni respektive 2 juli 2022

Ett nytt omställningsstudiestöd införs genom en ny lag om omställningsstudiestöd. Stödet kan lämnas till studerande som uppfyller villkor om förvärvsarbete. Studerande ska kunna få stödet för studier vid utbildningar i Sverige som ger rätt till studiemedel och utbildningar som finansieras av en omställningsorganisation. Stödet, som ska bestå av bidrag och lån, kommer innebära att de allra flesta kan studera med minst 80 procent av lönen i upp till ett år.

Omställningsstudiestödet är ett komplement till det reguljära studiestödet och syftar till att förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera studier som kan stärka deras framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov.

Förslaget är en av tre delar i omställningspaketet för långsiktigt förbättrad flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden.

En sammanhållen utbildning för att stärka nyanländas etablering

Ändringar: Skollagen (2010:800) och förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:51 En sammanhållen utbildning för nyanlända som har utbildningsplikt

SFS: 2022:109-110

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Det införs en skyldighet för kommunerna att tillhandahålla en sammanhållen kommunal vuxenutbildning för de vuxna nyanlända som tar del av insatser inom etableringsprogrammet och som på grund av att de har kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden i programmet.

Dessa nyanlända, som har så kallad utbildningsplikt, ska i huvudsak ta del av sfi, samhällsorientering och utbildning inom kommunal vuxenutbildning eller motsvarande utbildning inom folkhögskola. De behöver få en utbildning som är anpassad efter deras förutsättningar och möjlighet att kombinera sfi med andra kurser i komvux.

Utbildningen ska omfatta minst 23 timmars undervisning i veckan i genomsnitt under en fyraveckorsperiod och den ska följa en plan för utbildningen som kommunerna ska ta fram.

Fristående skolor ska kunna ge elever som varit bosatta i landet kort tid företräde framför övriga sökande

Ny tidsbegränsad förordning: Förordning om särskild kvot i fristående skolor

SFS: 2022:222

Ikraftträdande: 11 april 2022 (förordningen upphör att gälla vid utgången av juni 2023)

Fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor ska kunna avsätta ett begränsat antal platser per läsår, en särskild kvot. I kvoten får bara de elever ingå som varit bosatta i landet kortare tid än två år före starten av det aktuella läsåret. Syftet är att få en så jämn spridning av nyanlända elever i landet som möjligt.

Huvudmannen för skolan beslutar hur många platser som ska ingå i den särskilda kvoten. Dessa platser får dock motsvara högst fem procent av det högsta antal elever som huvudmannen har beslutat att den fristående skolan har möjlighet att ge utbildning med bibehållen god kvalitet under det aktuella läsåret.

Förordningen har införts med anledning av tillströmningen av flyktingar från Ukraina.

Högre kvalitet i lärarutbildningarna

Ny förordning: Förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare

Beslutsunderlag: Promemorian Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan (U2021/00301)

SFS: 2021:1335

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Förordningen införs i syfte att höja kvaliteten och skärpa kraven på lärarutbildningarna. I förordningen regleras bland annat att lärosätena ska använda sig av övningsskolor eller övningsförskolor och att de ska samverka med skolhuvudmännen.

Kopplingen mellan teori och praktik i utbildningarna stärks och fokus på metodiken ökas genom att det införs krav på att kognitionsvetenskap ska ingå i alla lärarutbildningar. En annan förändring är att ämnena svenska som andraspråk eller modersmål ska kunna ingå i en grundlärarexamen i syfte att få fler behöriga lärare i dessa ämnen.

En sammantagen bedömning införs vid betygssättning

Ändring: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:36 Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper

SFS: 2022:146

Ikraftträdande: 1 juli 2022

En ny princip införs för betygssättning. Den innebär att läraren vid betygssättningen ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till betygskriterierna och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Syftet är att betygen bättre ska spegla elevernas kunskaper.

Samtliga kriterier för det lägsta godkända betyget ska dock vara uppfyllda för att en elev ska kunna få ett godkänt betyg. Den nya principen ska användas inom den obligatoriska skolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vissa delar av den kommunala vuxenutbildningen.

Tydligare regler för resursskolor och tilläggsbelopp för särskilt stöd

Ändringar: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:156 Resursskolor och tilläggsbelopp för

särskilt stöd

SFS: 2022:724

Ikraftträdande: 2 juli 2022

Förutsättningarna för så kallade resursskolor, det vill säga skolor som begränsar sitt mottagande till elever i behov av särskilt stöd, utvecklas och förtydligas. Det tydliggörs att kommuner får driva egna resursskolor på grundskolenivå. Benämningen resursskola införs även för fristående skolor som begränsar utbildningen på det sättet.

Vidare tydliggörs att resursskolor är en form av särskilt stöd. Dessutom införs ett bemyndigande som möjliggör förtydligande föreskrifter om när så kallade tilläggsbelopp för barn och elever i behov av omfattande särskilt stöd ska lämnas. Syftet är att systemet ska bli mer likvärdigt och rättvist så att barn och elever får det stöd de behöver. De nya bestämmelserna om resursskolor ska tillämpas från och med höstterminen 2023.

Åtgärder för att förbättra skolans arbete med trygghet och studiero

Ändringar: Skollagen (2010:800)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:160 Skolans arbete med trygghet och studiero

SFS: 2022:940

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Ändringarna innebär bland annat att regleringen om det förebyggande arbetet för trygghet och studiero och det systematiska kvalitetsarbetet tydliggörs. Vidare ska all personal ges befogenhet att vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som behövs för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Det ska även bli enklare för rektorn att besluta om avstängning samt tillfällig placering inom och utanför skolenheten.

Mobiltelefoner ska vid undervisning i regel endast få användas efter lärarens instruktion. Möjligheterna att omhänderta mobiltelefoner och ha mobilfria skoldagar ska öka. Dessutom ska kraven på huvudmannens klagomålshantering skärpas och Statens skolinspektion ska som huvudregel inte kunna inleda tillsyn som rör ett enskilt barn eller en enskild elev om inte huvudmannen har fått möjlighet att hantera frågan först.

Ansvar för genomförande av högskoleprovet överförs permanent till Universitets- och högskolerådet

Ändring: Förordning (2020:769) om ändring i högskoleförordningen

Beslutsunderlag: Högskoleprovsutredningens betänkande Högskoleprovets organisation och styrning (SOU 2021:72)

SFS: 2022:341

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Under coronapandemin överfördes ansvaret för genomförande av högskoleprovet tillfälligt från universitet och högskolor till Universitets- och högskolerådet (UHR). Genom en ändring i högskoleförordningen överförs nu ansvaret för genomförandet av högskoleprovet permanent till UHR. Myndigheten ska samråda om genomförandet av provet med de universitet och högskolor som ska använda provet som urvalsgrund. Sådana universitet och högskolor ska bistå UHR vid genomförandet av provet.

Fler kan erbjudas folkbildningsinsatsen Svenska från dag 1

Ändring: Förordningen (2015:521) om statsbidrag till särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandare

SFS: 2022:223

Ikraftträdande: 11 april 2022

Det förtydligas att statsbidraget som fördelas till studieförbund och folkhögskolor för bland annat folkbildningsinsatsen Svenska från dag 1, kan användas även till verksamhet för personer som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd i enlighet med EU:s massflyktsdirektiv och oavsett om dessa personer bor i Migrationsverkets anläggningar eller inte. Förordningsändringen har gjorts med anledning av tillströmningen av flyktingar från Ukraina.

Utrikesdepartementet

Utrikesdepartementet ansvarar för Sveriges utrikes-, bistånds- och utrikeshandelspolitik.

Kontakt

Presskontakt hos utrikesminister Ann Linde:

Pressekreterare Andreas Enbuske

Tfn 076-130 58 86

Presskontakt hos utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor Anna Hallberg:

Pressekreterare Tobias Eke Vestergren

Tfn 073-042 21 84

Presskontakt hos biståndsminister Matilda Ernkrans:

Pressekreterare Nadja Yusuf

Tfn 073-085 00 49

En mer enhetlig och effektiv marknadskontroll av varor och produkter införs

Ny lag: Lag om marknadskontroll av EU-gödselprodukter

Ändringar: Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning genom ändring i flera lagar

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:238 Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning – del 2

SFS: 2022:000

Ikraftträdande: 25 juli 2022

Bestämmelserna innebär att marknadskontrollmyndigheterna får utökade befogenheter att kontrollera att produkter som tillhandahålls på EU:s inre marknad uppfyller gällande krav, till exempel säkerhetskrav eller krav för att skydda människors hälsa eller miljön.

Marknadskontroll avser de åtgärder som myndigheter vidtar för att säkerställa att produkter på marknaden uppfyller gällande lagstiftning och att de är kontrollerade och märkta på föreskrivet sätt. Genom ändringar i flera lagar genomförs och kompletteras EU:s produktlagstiftning, inklusive de övriga kompletteringar av EU:s marknadskontroll som inte omhändertagits genom det lagstiftningsärende som innebar lagändringar 16 juli 2021.

Förstärkt kontroll av produkter med dubbla användningsområden

Ändringar: Lag (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:209 Förstärkt kontroll av produkter med dubbla användningsområden

SFS: 2022:000

Ikraftträdande: 1 augusti 2022

Det införs bland annat bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter om tillståndskrav och underrättelseskyldighet för export av cyberövervakningsprodukter och tillhandahållande av tekniskt bistånd. Det införs även sanktionsbestämmelser för överträdelse av de nya tillståndskrav som följer av förordningen och av föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandena.

Lagändringarna görs med anledning av EU:s nya förordning om kontroll av produkter med dubbla användningsområden. Produkter med dubbla användningsområden är produkter eller teknik avsedda för civilt bruk som även kan användas för militära ändamål eller för tillverkning av massförstörelsevapen.

Regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om återkallelse av vissa uppehållstillstånd

Ändring: Utlänningslag (2005:716)

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:121 Återkallelse av uppehållstillstånd som har meddelats av Regeringskansliet för personer med anknytning till utländska beskickningar, karriärkonsulat eller internationella organ

SFS: 2022:000

Ikraftträdande: 1 juli 2022

Regeringen får rätt att meddela föreskrifter om under vilka förutsättningar Regeringskansliet kan bevilja och återkalla uppehållstillstånd som meddelas för personer med anknytning till utländska beskickningar, karriärkonsulat och internationella organ. Det huvudsakliga syftet med ändringen är att möjliggöra för bestämmelser i förordning om återkallelse av sådana uppehållstillstånd. Syftet är också att förtydliga regleringen om när sådana uppehållstillstånd får beviljas.

Regeringen ges rätt att meddela föreskrifter om tullfrihet

Ändringar: Lag (1994:1547) om tullfrihet m.m.

Beslutsunderlag: Prop. 2021/22:222 Översyn av vissa bestämmelser om tullfrihet

SFS: 2022:000

Ikraftträdande: 1 november 2022

Regeringen får rätt att meddela föreskrifter om villkor för användning och avyttring av vissa varor för att frihet från tull ska gälla för EU:s institutioner och organ samt personer knutna till dessa. Regeringen ges även rätt att meddela föreskrifter om tullfrihet inom området för vissa överenskommelser och internationella konventioner. Ändringarna innebär i huvudsak att svensk lagstiftning justeras med anledning av EU-rätten.